

TAHSİN YÜCEL

YALAN

ROMAN

18. BASKI

♥ can
modern

TAHSİN YÜCEL

YALAN

Can Modern

Yalan, Tahsin Yücel

© 2002, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2002

18. basım: Aralık 2023, İstanbul

Bu kitabın 18. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Mustafa Çevikdoğan

Editör: Faruk Duman

Dizi tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak illüstrasyonu: Bilal Sarıteke

Baskı ve cilt: Melisa Matbaacılık Yayıncılık San ve Dış Tic. Ltd.

Maltepe Mah. Davutpaşa Çiftelhavuzlar Sk. No:16 Acar San. Sit.

Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 45099

ISBN 978-975-07-4903-2

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

TAHSİN YÜCEL
YALAN

ROMAN

2003 ÖMER ASİM AKSOY ROMAN ÖDÜLÜ
2003 YUNUS NADİ ROMAN ÖDÜLÜ

♥can

Tahsin Yücel'in Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Aykırı Öyküler, 1989

Haney Yaşamalı, 1991

Peygamberin Son Beş Günü, 1992

Bıyık Söylencesi, 1995

Vatandaş, 1996

Ben ve Öteki, 1998

Komşular, 1999

Kumru ile Kumru, 2005

Mutfak Çıkmazı, 2005

Yapısalcılık, 2005

Yazın, Gene Yazın, 2005

Göstergeler, 2006

Gökdelen, 2006

Dil Devrimi ve Sonuçları, 2007

Golyan Devrimi, 2008

Yazın ve Yaşam, 2008

Sonuncu, 2010

Gün Ne Günü?, 2010

Kimim Ben?, 2011

Kendine Doğru Yolculuk, 2012

Tartışmalar, 2021

TAHSİN YÜCEL, 1933'te Elbistan'da doğdu. Galatasaray Lisesi'ni ve İÜ Edebiyat Fakültesi Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Varlık Yayınları'nda çevirmenlik ve yazışleri müdürlüğü yaptı. Öykü derlemeleri, romanları, bilimsel araştırmaları ve kuramsal yazılarının yanı sıra, Balzac, Flaubert, Daudet, Gide, Simenon, France, Proust, Camus, Sartre, Malraux ve Duras gibi önemli Fransız yazarların yapıtlarını dilimize kazandıran Yücel, 1984'te Azra Erhat Çeviri Üstün Hizmet Ödülü'ne, 1997'de Fransız hükümeti Palmes Académiques Nişanı'na değer görüldü. 2016'da öldü.

Önöykü

I

Yusuf Aksu'nun bir açıdan olağandışı, bir açıdan fazlasıyla durağan serüvenini yakından izlemiş olanlar arasında, ününü hak ettiğini söyleyenler çoğunluktadır, hiç hak etmediğini söyleyenler üç beş kişiyi geçmez. Ancak, küçümsemeyecek bir bölümü bu ünü her şeyden önce rastlantıya borçlu olduğunu savunur. Bunlar arasında da yorumlar kişiden kişiye değişir: kimi, açık gerçekleri görmekte her zaman ağır kalmış bir toplumda gerçek değerler olsa olsa rastlantıyla saygınlığa erişebileceğine göre, Yusuf Aksu gibi bir düşünce adamının ününün rastlantıdan başka bir açıklaması olamayacağı görüşündedir; kimi gerçeklerin en kalın kafalara bile ulaşabildiği ayrıcalıklı anlardan söz eder; kimi Tanrı babanın zaman zaman çaktırmadan yeryüzüne inip birtakım görünmez derelerin yatağını değiştirdiğini öne sürer; kimi daha da aykırı varsayımlar sıralar. Kısacası, kişisel yorumlar ne olursa olsun, rastlantının yerlemlerinde ve belirleyiciliğinde herkes birleşir: "Yusuf Aksu o gün, o toplantıda, o görkemli çıkışı yapmamış olsaydı, yaşam boyu bizler gibi sıradan bir insan olarak kalacaktı!" Bu ortak görüşe karşı çıkmak zor: bilindiği gibi, Yusuf Aksu adını geniş kitleye ilk kez Uluslararası Dilbilim Günleri'ndeki umulmadık çıkışıyla duyurdu; oysa, gene bilindiği gibi, o çok ünlü Uluslararası Dilbilim Günleri'nde birkaç saniye-

liğine boy gösterdiği kürsü kendisini toplumsal konumunun getirdiği bir kürsü değildi. Gene de, iş ille de rastlantıya bağlanacaksa, Yusuf Aksu'nun¹ yaşamındaki rastlantıların en büyüğünün annesiyle babasının karşılaşması, en belirleyicisininse, orta üçte sınıfa ilk kez giren Yunus Aksu'nun, yüzünde anlatılmaz bir gülümseme, herkesi şöyle bir süzdükten sonra, kararlı adımlarla ona doğru ilerlemesi olduğunu söylemek gerekir.

Ancak, her bağlamda olduğu gibi bu bağlamda da, konuya biraz daha sorgulayıcı bir bakışla yaklaşmayagörelim, her rastlantının altından yeni rastlantılar fıskırır, en sıradan olgular bile birer rastlantı yumağına dönüşür. İç içe girmiş rastlantılar arasında bir önem basamaklandırması yapmak da kolay değildir. Örneğin Yusuf Aksu'nun babası Ahmet Nusret Elbasan'la annesi Refika hanımın karşılaşmaları temel rastlantıdır da Ahmet Nusret Elbasan'ın Refika hanımla karşılaşmasından birkaç gün önce ya da birkaç gün sonra Yunus Aksu'nun babası olacak kişinin iş yerlerinden birinin saymanlığından emekliye ayrılmış yaşlı ve sessiz bir adam olması ve, oğlunun dünyaya gelmesine üç ay kala, bir akşam rakı almaya çıkıp bir daha geri dönmemesi, annesi Refika hanımın henüz üç yıllık bir ilkokul öğretmeni, hem de bayağı güzel bir kadinken, üstelik, Ahmet Nusret beyin böyle birdenbire yok oluvarmesine pek de üzölmüş gibi görünmezken, tüm yaşamını oğluna ve kendisini karnında altı aylık bir çocukla yüzüstü bırakıp gitmiş yaşlı kocanın anısına adanmış gibi yaşaması aynı ölçüde belirleyici rastlantılar değil midir? Bir ara bayağı kafa yormasına karşın, Yusuf Aksu'nun kendisi bile doyurucu bir sonuca varamamıştır bu konuda. Ama bizim *belirleyici* rastlan-

1. Yusuf'un ilk soyadının Elbasan olduğunu hemen belirtelim.

tı dediğimiz şey kendisini izleyen olguyu zorunluluğa, yani kendi karşısına dönüştüren olguysa, o zaman, ya aşılmaz bir çelişki karşısındayız demektir, ya da rastlantı kavramının açıklamakta güçlük çektiğimiz her olgunun üstüne geçirdiğimiz bir kılıftan başka bir şey olmadığını kesinlememiz gerekir. Ne olursa olsun, Yusuf Aksu'nun çevresinde olanların bilincine varmaya başladığı günlerden annesini yitirdiği güne dek, aralarındaki ilişkinin en azından derin bir uyumun ürünü gibi görünmesi bizim alçakgönüllü gözlemimizi doğrular gibi.

Bununla birlikte, belki yıllardır tekdüze bir yaşam sürmesinin etkisiyle, belki bu tekdüze yaşam biçimini çevresinde koruyucu bir kabuğa dönüştürmek istediğinden, Refika hanımın rastlantı payını en aza indirerek yaşamını dümdüz bir çizgi üzerinde geliştirmeyi seçtiğini kendisini biraz yakından tanımış olanlar özellikle vurgulamışlardır. Şöyle böyle üç dönem boyunca, birden alıp beşin sonuna dek götürdüğü öğrencileri gibi Yusuf Aksu da Yunus'un kimilerine göre bir, kimilerine göre iki dizeyle birlikte düşünmüştür onu:

İlim ilim bilmektir
İlim kendin bilmektir.

Söz konusu dizelerin Refika öğretmen için taşıdığı anlama gelince, bu konuda tüm öğrencilerinin gözlemi aynıydı: hem kafayı, hem bedeni geliştirmek. Ancak, Yusuf Aksu için durum biraz daha değişikti: sokakta koşarken düşüp dizini kanatmak, terliyken su içip hastalanmak ya da kalemin ucunu sürekli çiğneyerek hem mala, hem cana zarar vermek de, gereğinden fazla konuşmak da bu tek ya da çift dizede dile getirilen ilkeye ters düşmek anlamına gelirdi; ilkeye uygun davranmaksızın, soğuktan, sıcağın, gürültü, gevezelik ve devinimden uzak durup ya-

şamı daha ilk ikiden başlayarak ansiklopediler arasında geçirip ansiklopedilere göre yönlendirmektir. Bu ayırım da, büyük bir olasılıkla, Yusuf'un, büyümüş de küçülmüş gibi, çok düzgün tümceler ve çok yerinde sözcüklerle, durmadan konuşmasından, daha da can sıkıcısı, durmacasına sorular sormasından kaynaklanmaktaydı. Refika hanım ne çok konuşmaktan hoşlanırdı, ne çok konuşarlardan. Bu nedenle, oğlunun okuyup yazmayı iyice sökmemesinden sonra, nerdeyse her soru soruşunda ona ansiklopediyi gösteriyor, izlenebilecek en doğru tutumun her konuda ansiklopediye bakmak ve ansiklopedide yazılana uymak olduğunu söylüyordu. Oğlunun tam beş yıl süresince kendi sınıfında okuması da onu ilkelere kolaylıkla uydurmasını sağladı: en azından ekim başından mayıs sonuna dek, sırtına çifte fanila, çifte kazak, uzun yün pantolonunun altına uzun yün don giydirerek bedenini doğadan olabildiğince yalıtlayıp devinilerini en aza indirgemesi yetmezmiş gibi, derslerde de çabasını sınırladı: tüm öğrencileri gibi onu da güçlüklerini ansiklopediler aracılığıyla çözmeye alıştırdı, ders aralarında öğretmenler odasına getirip yanına oturarak *İlkokul Ansiklopedisi*'ni eline verdi hep; evdeyse, derslere, nesnelere ya da insanlara ilişkin bir soru sorduğu zaman, çenesiyle kırmızı ciltli *Hayat Ansiklopedisi*'ni gösterdi.

Çocuk doğru dürüst konuşmayı beceremese, bu tutumu açıklamak daha kolay olurdu, ama bülbül gibi konuşuyordu işte. Sınıfta, ansiklopedilerden nasıl yararlanmak gerektiğini ya da bir matematik probleminin nasıl çözüleceğini çoğu öğretmenlerden daha güzel açıklıyordu. Gene de, en azından oğluyla baş başa olduğu zamanlarda, belki gereksiz gevezeliklerin işleri karıştırmaktan başka bir işlevi bulunmadığına inandığından, belki yokluğun ya da yalnızlığın etkisiyle, Refika hanım gereksiz devinimlerden de, gereksiz söylemlerden de hiç mi hiç

hoşlanmadığını hemen belli ediyordu. Her şey şu ya da bu ansiklopedide yazılıyken, yazılmışı yinelemeyi bir savurganlık olarak görmekteydi. Başvurulacak kitapları tek bir türe: ansiklopedilere indirgemiş olması da savurganlığa karşı bir tutumun sonucu olarak nitelenebilirdi. “Dünyadaki kitapları okumakla bitiremezsin, hiç kimse bitiremez! Ama dünyanın en iyi ansiklopedilerini elinin altında bulundurabilirsin; üstelik, dünyanın tüm bilgilerini ansiklopedilerde bulabilirsin!” deyip durması da bunu gösterirdi. Böylece, Yusuf Aksu daha kitabın ne olduğunu bilmezken, içinde buldukları ortamı ve dakikayı azıcık aşan bir soru soracak oldu mu Refika hanım ya bu soruyu ileride, daha uygun bir zamanda yanıtlayacağını söylüyor, ya da soruyu ve yanıtı somut durumlardan, özellikle de kendi kendilerinden: Refika ve Yusuf’tan ya-ıtlamak, nesnelleştirip uzaklaştırmak ister gibi, oğlunu yanına, ansiklopediyi kucağına alarak tekdüze bir sesle okumaya başlıyordu. Bu da sonucunu veriyordu doğrusu: Yusuf Aksu’nun olağanüstü bir belleği vardı, okuduğu ya da dinlediği her şey dakikasında varlığının bir parçası oluyor, sorular tükenmese bile, yinelemeye düşülüyordu. Ne var ki, ansiklopedi her soruyu yanıtlamıyor, ansiklopediden ya da anneden alınan yanıtlar da, en azından kimi konularda, soruları tüketmek şöyle dursun, durmamacasına yenilerini doğuruyordu. Örneğin babaların ölümü hastalıkla, yüreğin durmasıyla, kefenle, tabutla, mezarla açıklanıp betimlenebiliyordu, ama belli bir babanın raki almak üzere evden çıkıp da bir daha dönmeişini ne *İlkokul Ansiklopedisi* açıklayabiliyordu, ne *Hayat Ansiklopedisi*. Yusuf Aksu’nun soruları da yıllar yılı bu konuda yoğunlaştı. Kör çocuğun nesnelere elleriyle yoklaya yoklaya kendine göre belirlemek istemesi gibi, o da hiç görmediği babasını annesinden aldığı yanıtlarla imgeleminde canlandırmaya çalışıyor, saçları, gözleri,

burnu, yanağı, boyu, terliğı, gömleğı, kravatı, huyu suyu ve neler yaptığı konusunda kimsenin usuna gelmeyecek sorular soruyor, annesiyse, işkenceyi bir an önce bitirmek için, ayakkaplarından giysilerine, dolmakaleminden şemsiyesine, nesi var, nesi yoksa, her şeyini yoksullara verdiğini yineliyor, Yusuf Aksu soruları sürdürünce de çabuk çabuk, sözcüklerini pek tartmadan yanıtlıyordu.

“Her akşam iki duble rakı içerdi,” diyordu örneğın.

“Rakı içerken ne yapardı?”

“Bir şey yapmazdı, şarkı söylerdi.”

“Hangi şarkıyı?”

“Hep aynı şarkıyı,” diye yanıtlıyordu Refika hanım, sonra, zaman zaman kendisinin de mırıldandığı eski bir şarkının bir iki dizesini içli bir sesle söylemeye başlıyordu:

“Mecliste çalındı yine tambur ile neyler
Aşık-ı biçarelerin gönlünü eğler
Daire semaî tutarak ney neye söyler ne der
Dümderelâdir nâtenedir nâtenedir ney.”

Ama, şarkı biter bitmez, alışılmış sorulardan biri daha geliyordu:

“Babam nasıl bir adamdı?”

Refika hanım derin derin içini çekiyordu.

“Herkes gibi bir adamdı işte,” diye geçiştiriyordu çoğu kez, ya da, eline küçük bir ansiklopedi verir gibi, bir daha dönmemek üzere gitmiş babadan kalan tek görüntüyü, yani nikâh masasında defteri imzalayan genç ve güzel geline hayran hayran bakan geçkin adamın bulanık mı bulanık fotoğrafını koyuyordu önüne. Bir süre dinledebiliyordu böylece. Ancak, özellikle bu fotoğrafı inceledikten sonra, Yusuf gene Ahmet Nusret beyin gidişine ilişkin sorulara başlıyordu. Refika hanımın en sevmediğı sorular da bu sorulardı. Konuya her dönüşünde, “Gene

mi?” diye söylenerek suratını asıyor, sonra, olayın ürkütücülüğünü artırmak, dolayısıyla yeni soruları önlemek umuduyla, “Bilmiyorum, görmedim, belki de casuslar kaçırdı,” diyordu.

“Hangi casuslar?”

“Düşman casuslar.”

“Nasıl düşman casuslar?”

“Ne bileyim, Türk gibi görünen ecnebi casuslar herhalde.”

“Bıyıkları var mıydı?”

“Bilmiyorum, gözlerimle görmedim. Ama vardı herhalde.”

“Babam hiç bıyık bıraktı mı?”

“Sanmıyorum. Tanıştığımızda bıyıksızdı.”

Yusuf Aksu, hep o büyümüş de küçülmüş havasıyla, kollarını göğsünde kavuşturup bir süre düşünüyor, sonra, derin derin göğüs geçirerek düşüncesinin sonucunu bildiriyordu: “Hepsi de bıyıklıydı.”

Refika hanımsa, aşırı söz savurganlığı sona erdiği için rahat bir soluk alıyordu.

Alay etmek gibi olmasa, yaşlı bir adamla altı aylık bir evlilikle tek bir çocuk, değişmeyen bir iş ve tekdüze bir yaşam da yüzde yüz savurganlık karşıtı bir tutumun sonucu olarak gösterilebilirdi. Bununla birlikte, yaşamlarında savurganlığa hiç mi hiç yer vermediklerini söylemek de olanaksızdı. Örneğin, dinsel bayram günlerinde, havanın güzel olması koşuluyla, Refika hanım sırtına ak yakalı kara tayyörünü, başına okumuşluk ve kentlilik simgesi kara şapkasını, Yusuf Aksu en kalın ve en yeni giysilerini giyer, erkenden Merkez Efendi mezarlığının yolunu tutarlardı; burada, Refika hanım, şapkasının tülünü yüzüne iyice indirerek annesiyle küçük kızkardeşinin birlikte yattıkları mezarın başına çömelip dua ederken, Yusuf Aksu, bir süre onun başında dikildikten sonra, git-

tikçe yüreklenerek yanından uzaklaşır, mezar taşlarının yazılarını okuyarak ya da bitkileri okşayıp koklayarak ağır ağır dolaşır, dua ve dolaşma bittikten sonra da şaşmaz bir biçimde Fatih'te Huzur Muhallebici'si'ne gidip tavuklu pilav ve kazandibi yerlerdi. Ne olursa olsun, Yusuf Aksu, biraz büyüdükten sonra, Merkez Efendi gezilerine özel bir anlam vermeye başlamıştı: sanki dünyanın tüm ölüleri burada gömülüymüş, babası da artık onlardan biriymiş gibi mezarlığı kesimlere ayırarak babasının mezarını arıyordu. Dolaştıkça, kapıldığı bulanık umudun etkisiyle olacak, anlatılmaz bir mutluluk, nereden geldiğini bilemediği bir egemenlik duygusuyla doluyordu içi. Yazık ki hem gezileri oldukça kısa sürüyor, hem de Refika hanım gezi sonunda daha bir sessizleşiyor, tavuklu pilavını ve kazandibini tek sözcük söylemeden bitirdiği oluyordu.

Bu ender mezarlık gezileriyle haftada altı kez yinelenen okul seferleri bir yana bırakılacak olursa, her şey tam bir durgunluk içinde geçmekteydi. Bu yüzden olacak, hangi nedenle olursa olsun, evden dışarıya çıkmak her zaman tehlikeli bir serüven gibi görünürdü Yusuf Aksu'ya. Sokakta, insanlardan korkarak annesinin elini sımsıkı tutar, kalabalıkta, boyları hep kendisinininkini geçen yetişkin insanların arasında yürürken, yüreğinin daha hızlı çarptığını duyar, hele birden pos bıyıklı, uzun boylu ve esmer bir adamla burun buruna geldi mi içgüdüyle titreyerek annesinin bacaklarının arasına girmek, başını eteğinin altına sokmak isterdi. Casus açıklaması bir yana bırakılacak olursa, Refika hanımın pek de payı yoktu oğlunun korkularında: kendisinin, hele böyle gün ışığında, sokaktaki insanlardan korkmak gibi bir huyu bulunmaması bir yana, oğlunu birilerinden ya da bir şeylerden korkutmak gereksinimini hiçbir zaman duymamıştı. Ama o korkardı işte, uzun boylu, esmer ve bıyıklı kişilerin ortada hiçbir şey yokken üzerine çullanarak kendisini

ayakları altında çiğnemelerinden, daha kötüsü, demir gibi elleriyle ensesine yapışarak annesinin ulaşamayacağı bir yerlere götürmelerinden korkardı. Prof.Dr. Osman Nuri Balcı'nın, çok ünlü bir ruh hekimiyle birlikte, eski tanıklıklardan çıkardıkları bir sonuca göre, bu korku büyük olasılıkla hiç tanımadığı babasından kaynaklanmaktaydı: babası, kendisinden kalan tek fotoğrafta, bıyiksız ve sarı-sındı; öyleyse kendisini götüren haydutlar ancak bıyıklı ve esmer olabilirlerdi; kenttin polisleri kendisini kurtarmadıklarına göre, haydutlarla işbirliği etmişler demektir, öyleyse polislerden de haydutlardan korkar gibi korkmak gerekirdi. Böyle diyorlardı. Yusuf Aksu'nun belirli bir dönemden sonra annesine babası konusunda hiç mi hiç soru sormaması da bundandı belki: korkuyu yeniden yaşamamak içindi. Ama, bir gün, yanında oturan kızın kitabında, İsa Peygamber'imizin babası, Meryem anamızın da kocası bulunmadığını okuyunca, aldatılmış gibi bir duyguya kapıldı: belki kendisinin de hiç babası olmadığını düşündü, bundan sonra, tüm sarışınlığına karşın, babasını yavaş yavaş düşlerinden ve düşüncelerinden sildi.

Ne olursa olsun, Yusuf Aksu ilkokulu başarıyla bitirdiği zaman, bir kez bile sokağa tek başına çıkmamış, bir kez bile herhangi bir satıcıdan kendi eliyle herhangi bir şey almamıştı. Buna karşılık, okuldaki genç öğretmenlerden birinin deyişiyle, her türlü ansiklopediyi "bir virtüöz gibi" kullanıyordu. Hiç kuşkusuz, birtakım sakıncaları yok değildi bu işin: evde, nesnelere ve insanlardan uzakta, ansiklopedi karıştırırken, hep orada olmayan, elle tutulmadığı gibi, resimler ve fotoğraflar sayılmazsa, gözle de görülmeyen şeyler üzerinde oyalandığını usuna getirmiyor, dünyanın ancak eliyle dokunabildiklerinden oluştuğunu sanan bir kör gibi, fazlasıyla sınırlı ve fazlasıyla tekdüze bir günlük yaşamın sıradan nesnelere ve oluntularını dışında, tüm yaşamı ansiklopedi-

de *gördükleriyle* sınırlı sanıyordu. Ne var ki, rastlantısalı, bilinmeyi değil, bilineni, denetlenip sınıflandırılmı-
şı sunması, bilinemezi bile yalın tanımlara indirgemesi
nedeniyle, ansiklopedi insanı daha bir rahat ettirtmek-
teydi. Üstelik, yararlıydı da: Yusuf Aksu, hem benzersiz
belleğinin, hem ansiklopedi kullanma ustalığının deste-
ğiyle, Amerikan Koleji'nin giriş sınavını kolaylıkla başa-
rarak annesinin iki yıldır arada bir sözünü ettiği büyük
ödüle hak kazandı: otuz ciltlik *Encyclopædia Britanni-
ca*. Hazırlık sınıfını başarıyla bitirip orta bire geçince de
kitaplığında kimi ciltleri nerdeyse yıpranmaya başlayan
Encyclopædia Britannica'nın bir altındaki rafa *The Ency-
clopedia Americana*'nın pırıl pırıl otuz cildi dizildi.

Hiç kuşkusuz, nerdeyse her gün karıştırmasına kar-
şın, ilk yıllarda bu yapıtlardan gereğince yararlanabildi-
ğini söylemek zordu. Bununla birlikte, aynı türden, ama
daha dar kapsamlı yapıtlar aracılığıyla, "ilim ilim bilmek-
tir"i de, "ilim kendin bilmektir"i de "ilim köke inmektir"
önermesine dönüştürüp hep en başından girmek üzere,
her konuya el atıyor, bu da, çelişkin bir biçimde, onu
nerdeyse her şeyden yalıtıyordu. Sonra, bir gün, *Ency-
clopædia Britannica*'yı karıştırırken, Diderot'nun *Ency-
clopédie ou Dictionnaire raisonné des arts et des métiers*
serüvenini okuyunca, alışılmadık bir coşkuyla titredi,
ansiklopedi sözcüğü bile içinde hayranlık uyandırmaya
başladı, annesinin kendisine en doğru yolu göstermiş ol-
duğuna inandı ve yaşamına yeni ansiklopediler katabil-
mek amacıyla, evet, yalnızca bu amaçla, fransızca ve al-
manca öğrenmeye girişti. Bu amaçla, okulda kimi al-
manca ve fransızca derslerine girdi, bu derslerde izlenen
kitapları aldı, bundan sonra, boş zamanlarında, kendi
başına almanca ya da fransızca çalıştı. Gözleri bir alman-
ca ya da fransızca kitabının açık bir sayfasına dikili, don-
muş gibi oturduğunu görenler onun gerçekten dil öğren-

Her şey şu ya da bu ansiklopedide yazılıyken, yazılmışı yinelemeyi bir savurganlık olarak görmekteydi. Başvurulacak kitapları tek bir türe, ansiklopedilere indirgenmiş olması da savurganlığa karşı bir tutumun sonucu olarak nitelenebilirdi.

Yalan'ın odak kişisi, şaşırtıcı bilgisini ansiklopedilere ve olağanüstü belleğine borçlu olan, yapayalnız, silik, beceriksiz ama benzerine güç rastlanır bir adamdır: Yusuf Aksu. Saçma bir aşk yüzünden on yedi yaşında kendini öldüren bir sınıf arkadaşının anısı, Yusuf'un yaşamına bambaşka bir yön verir. Arkadaşının kuramı kendisine mal edilince de çok geniş bir hayran kitlesinin gözdesi olur. Çevresinin kendisine yüklediği kimliği üstlenir. Ancak mutsuz bir aşkın ardından, yalnızca yanıldığını görmekle kalmaz, başta kendi kimliği olmak üzere, her şeyin yalan üzerine kurulduğunu anlar.

Yalan, edebiyatımızın usta yazarı Tahsin Yücel'in en çok ses getiren, en çok tartışılan romanlarından biri. Günümüz toplumunu anlamamıza yardımcı olacak unutulmaz bir yapıt. Gülünç ile acıklımın iç içe geçtiği anlatımı, yaşadığımız dönemin çelişkilerine tanıklık eden ilginç kişileriyle Yalan günümüz toplumunun hastalıklı yanlarından birine parmak basıyor.

"Dehanın tersten okunması... İronik, çok katmanlı ve çarpıcı."

Milliyet

#gerçeklik #bilgi #toplum #entelijansiya #kitielefşümü #birey

 can

 canyayinlari.com | f | | canyayinlari

roman

9 789750 749032

